

Εκπαιδευτική και ψυχοκοινωνική υποστήριξη των μαθητών με αναπηρία (ΜμεΑ) και των γονιών τους από τα σχολεία: Οι απόψεις των γονέων

Αριστέα Φύσσα

Επίκουρη Καθηγήτρια (Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση)

Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης και της Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία

Πανεπιστήμιο Πατρών

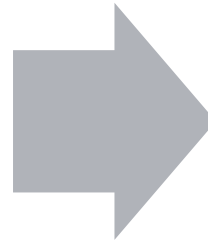
Σκοπός

Οι απόψεις γονέων μαθητών με αναπηρία (ΜμεΑ) σχετικά με τις εκπαιδευτικές και ψυχοκοινωνικές εμπειρίες και ανάγκες των παιδιών τους – αλλά και των ιδίων- που φοιτούσαν σε γενικά και ειδικά σχολεία Α/θμιας και Β/θμιας εκπαίδευσης σε όλες τις φάσεις της πανδημικής κρίσης COVID-19 στην Ελλάδα, από το lockdown μέχρι και την επιστροφή τους στα σχολικά τους πλαίσια.

Ερευνητικά Ερωτήματα

Τι είδους υποστηρικτικές πρακτικές ενεργοποιήθηκαν στο σχολείο από τους επαγγελματίες εκπαίδευσης και σε ποιο βαθμό καλύφθηκαν οι εκπαιδευτικές και ψυχοκοινωνικές ανάγκες των ΜμεΑ αλλά και ενδυναμώθηκαν οι γονείς ως προς τον ρόλο τους;

Πώς σχετίζονται οι απαντήσεις των συμμετεχόντων γονέων στην έρευνα τόσο με το προφίλ τους όσο και με το προφίλ των παιδιών τους με αναπηρία;

Συμμετέχοντες

Πίνακας 1. Προφίλ γονέων.

Χαρακτηριστικά	n	%
Φύλο (γυναίκες)	98	78,4%
Ηλικία (41-50 χρονών)	73	58,4%
Επίπεδο εκπαίδευσης (Πανεπιστημιακές Σπουδές)	71	56,8%
Εργασιακό καθεστώς (στο δημόσιο ή στον ιδιωτικό τομέα)	45 ή 33	36,0% ή 26,4%
Περιοχή διαμονής της οικογένειας (αστική περιοχή)	109	87,2%
Τύπος οικογένειας (πυρηνική οικογένεια)	75	60,0%
Αριθμός παιδιών στην οικογένεια (δύο παιδιά)	63	50,8%

Πίνακας 2. Προφίλ ΜμεΑ.

Χαρακτηριστικά	n	%
Φύλο (αγόρια)	84	67,2%
Ηλικία (μαθητές σε σχολεία Α/θμιας ή Β/θμιας εκπαίδευσης)	68 ή 53	56,2% ή 43,7%
Τύπος σχολείο φοίτησης (ειδικό ή γενικό σχολείο)	62 ή 63	49,6% ή 50,4%
Τύπος αναπηρίας (στο φάσμα του αυτισμού)	78	62,0%
Χρήστες εναλλακτικών συστημάτων επικοινωνίας	34	27,2%
Χρήστες υποστηρικτικής τεχνολογίας	21	16,8%

Πλαίσιο Ερωτηματολογίου

Αποτελέσματα

Πρακτικές 'υποστήριξης' των ΜμεΑ και των γονέων τους

Πίνακας 3. Περιγραφικά στοιχεία των πρακτικών.

Πρακτικές υποστήριξης	Μ.Ο.	Τ.Α.	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή
Ενημέρωση και σχολική οργάνωση	3.05	0.88	1	5
Υποστήριξη της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης	2.45	1.05	1	5
Πρώθηση της μετάβασης μεταξύ της εξ αποστάσεως και δια ζώσης εκπαίδευσης	2.87	1.12	1	5
Ενδυνάμωση των γονέων	2.25	1.03	1	5

1

**Ενημέρωση
και σχολική
οργάνωση**

2

**Υποστήριξη της εξ
αποστάσεως
εκπαίδευσης**

3

**Πρώθηση της
μετάβασης
μεταξύ εξ
αποστάσεως
και δια ζώσης
εκπαίδευσης**

4

**Ενδυνάμωση
γονέων**

1 Ενημέρωση και σχολική οργάνωση

Πιστεύω ότι:	Μ.Ο.	Διαφωνώ ή συμφωνώ ελάχιστα	Συμφωνώ πολύ ή πάρα πολύ
<ul style="list-style-type: none"> Οι επαγγελματίες ενημέρωναν το παιδί μου για την πανδημία COVID-19 και τους κανόνες σε ισχύ στο σχολείο και στην κοινότητα (π.χ., φοράω μάσκα, κρατώ απόσταση) σύμφωνα με την ηλικία και τις επικοινωνιακές του ανάγκες	3.94	24,0% (16/125)	72,8% (91/125)
<ul style="list-style-type: none"> Οι ερωτήσεις μου αναφορικά με την πανδημία γίνονταν αποδεκτές από τους επαγγελματίες, με σεβασμό και κατανόηση	3.82	13,6% (17/125)	68,0% (85/125)
<ul style="list-style-type: none"> Ενημερώνομαι έγκαιρα και με σαφήνεια από τους επαγγελματίες σε σχέση με τα ισχύοντα μέτρα στην εκπαίδευση αλλά και στην κοινότητα εξαιτίας της πανδημίας COVID-19	3.74	16,0% (20/125)	63,2% (79/125)
<ul style="list-style-type: none"> Ένας τουλάχιστον επαγγελματίας από το σχολείο ήταν διαθέσιμος ώστε να μου δώσει περαιτέρω διευκρινίσεις ως προς τις οργανωτικές διαδικασίες που ακολουθούνταν από το σχολείο σε λόγο που μπορούσα να κατανοήσω	3.45	24,0% (30/125)	56,8% (91/125)
<ul style="list-style-type: none"> Το σχολείο υλοποίησε πρόγραμμα για να υποστηρίξει τη μετάβαση του παιδιού μου από τη δια ζώσης στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση	2.17	62,4% (78/125)	20,8% (26/125)
<ul style="list-style-type: none"> Το σχολείο υλοποίησε πρόγραμμα για να υποστηρίξει τη μετάβαση του παιδιού μου από την εξ αποστάσεως στη δια ζώσης εκπαίδευση	2.16	63,2% (77/125)	22,4% (28/125)
<ul style="list-style-type: none"> Το σχολείο οργάνωσε σεμινάρια για να με εκπαιδεύσει στη χρήση των εξ αποστάσεως τρόπων επικοινωνίας μέσω επίσημων ή ανεπίσημων εφαρμογών	2.06	66,4% (83/125)	17,6% (22/125)

1

**Ενημέρωση
και σχολική
οργάνωση**

2

**Υποστήριξη της εξ
αποστάσεως
εκπαίδευσης**

3

**Πρώθηση της
μετάβασης
μεταξύ εξ
αποστάσεως
και δια ζώσης
εκπαίδευσης**

4

**Ενδυνάμωση
γονέων**

2 Υποστήριξη της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης

Πιστεύω ότι:	Μ.Ο.	Διαφωνώ ή συμφωνώ ελάχιστα	Συμφωνώ πολύ ή πάρα πολύ
• Η Υ.Τ. που χρησιμοποιούσε το παιδί μου στο σχολείο ήταν διαθέσιμη και σε εμάς στο σπίτι κατά την εξ αποστάσεως εκπαίδευση	(Μ/Ε)*	(Μ/Ε)*	(Μ/Ε)*
• Το Ε.Σ.Ε. που χρησιμοποιούσε το παιδί μου στο σχολείο ήταν διαθέσιμη και σε εμάς στο σπίτι κατά την εξ αποστάσεως εκπαίδευση	(Μ/Ε)*	(Μ/Ε)*	(Μ/Ε)*
• Οι θεραπευτές δημιουργούσαν κατάλληλες συνθήκες για την αποτελεσματική μάθηση του παιδιού μου ως προς τους ατομικούς του στόχους	(Μ/Ε)*	(Μ/Ε)*	(Μ/Ε)*
• Οι θεραπευτές στο πλαίσιο υποστήριξης συμπεριελάμβαναν τους ατομικούς στόχους του παιδιού μου στις καθημερινές δραστηριότητες του σπιτιού	(Μ/Ε)*	(Μ/Ε)*	(Μ/Ε)*
• Οι εκπαιδευτικοί προσαρμόσαν τα βήματα για τη σύνδεση με τις εξ αποστάσεως εφαρμογές με βάση τη διαθέσιμη συσκευή στην οικογένεια	2.90	46,4% (58/125)	39,2% (49/125)
• Οι εκπαιδευτικοί διασφάλιζαν την ενεργή συμμετοχή του παιδιού μου στην εξ αποστάσεως μαθησιακή διαδικασία	2.81	47,2% (59/125)	36,0% (45/125)
• Οι εκπαιδευτικοί προσαρμόσαν τα βήματα για τη σύνδεση με τις εξ αποστάσεως εφαρμογές με βάση τις ανάγκες του παιδιού μου	2.80	47,2% (59/125)	34,4% (43/125)
• Οι εκπαιδευτικοί χρησιμοποιούσαν εικόνες ή/και βίντεο για να διευκολύνουν την επικοινωνία για το παιδί μου στο πλαίσιο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης	2.69	53,6% (67/125)	29,6% (37/125)
• Οι εκπαιδευτικοί διεξήγαγαν τις εξ αποστάσεως συνθήκες με τρόπους που διασφάλιζαν την πρόοδο του παιδιού μου στα γνωστικά προσανατολισμένα μαθήματα (π.χ., Γλώσσα, Μαθηματικά).	2.54	65,6% (82/125)	20,8% (34/125)
• Οι εκπαιδευτικοί συμπεριελάμβαναν τους ατομικούς στόχους από το ΕΠΕ του παιδιού μου στις εξ αποστάσεως εκπαιδευτικές διαδικασίες	2.50	60,0% (75/125)	28,0% (35/125)

2 Υποστήριξη της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης

Πιστεύω ότι:	Μ.Ο.	Διαφωνώ ή συμφωνώ λίγο	Συμφωνώ πολύ ή πάρα πολύ
• Οι εκπαιδευτικοί διαχειρίζονταν αποτελεσματικά τη συμπεριφορά του παιδιού στις εξ αποστάσεως εκπαιδευτικές διαδικασίες	2.49	59,2% (74/125)	25,6% (32/125)
• Οι εκπαιδευτικοί διαφοροποιούσαν τις ασκήσεις που έδιναν την ώρα του μαθήματος που γίνονταν εξ αποστάσεως ή για ατομική απασχόληση σύμφωνα με τις μαθησιακές ανάγκες του παιδιού μου	2.45	59,2% (74/125)	24,8% (23/125)
• Οι εκπαιδευτικοί διαφοροποιούσαν την υποστήριξή τους με βάση τις ατομικές ανάγκες του παιδιού μου κατά την εξ αποστάσεως εκπαίδευση	2.43	60,8% (76/125)	21,6% (27/125)
• Οι εκπαιδευτικοί διαφοροποιούσαν το εκπαιδευτικό υλικό που χρησιμοποιούσαν στις εξ αποστάσεως διαδικασίες ώστε να ανταποκρίνεται στις ατομικές ανάγκες του παιδιού μου	2.43	60,8% (76/125)	25,6% (32/125)
• Οι εκπαιδευτικοί διεξήγαγαν τις εξ αποστάσεως συνθήκες με τρόπους που διασφάλιζαν την πρόοδο του παιδιού μου στις τέχνες (π.χ., Μουσική, Εικαστικά).	2.37	65,6% (82/125)	20,8% (26/125)
• Οι εκπαιδευτικοί προωθούσαν τις κοινωνικές αλληλεπιδράσεις ανάμεσα στο παιδί μου και στους συμμαθητές του στις εξ αποστάσεως εκπαιδευτικές διαδικασίες.	2.36	60,8% (76/125)	18,4% (23/125)
• Οι εκπαιδευτικοί δημιουργούσαν συνθήκες για την κοινωνικοποίηση του παιδιού μου στις εξ αποστάσεως εκπαιδευτικές διαδικασίες.	2.35	60,0% (75/125)	20,0% (25/125)
• Στο σχολείο του γιου ή της κόρης μου, ενεργοποιήθηκε ψυχολόγος ή κοινωνικός λειτουργός για να υποστηρίξει τα παιδιά στη διαχείριση της καραντίνας.	1.90	73,6% (92/125)	14,4% (18/125)
• Στο σχολείο του γιου ή της κόρης μου, ενεργοποιήθηκε ψυχολόγος ή κοινωνικός λειτουργός για να υποστηρίξει συναισθηματικά τα παιδιά κατά την καραντίνα.	1.85	74,4% (93/125)	12,8% (16/125)

1

**Ενημέρωση
και σχολική
οργάνωση**

2

**Υποστήριξη της εξ
αποστάσεως
εκπαίδευσης**

3

**Πρώθηση της
μετάβασης
μεταξύ εξ
αποστάσεως
και δια ζώσης
εκπαίδευσης**

4

**Ενδυνάμωση
γονέων**

3 Προώθηση της μετάβασης μεταξύ εξ αποστάσεως και δια ζώσης εκπαίδευσης

Πιστεύω ότι:	Μ.Ο.	Διαφωνώ ή συμφωνώ λίγο	Συμφωνώ πολύ ή πάρα πολύ
<ul style="list-style-type: none"> Οι επαγγελματίες του σχολείου διαμόρφωσαν τους εσωτερικούς και εξωτερικούς χώρους προσαρμόζοντας τα μέτρα για την προστασία από τον COVID-19 	3.46	27,2% (34/125)	59,2% (91/125)
<ul style="list-style-type: none"> Οι επαγγελματίες δημιούργησαν σύμβολα προστασίας από τον COVID-19 σύμφωνα με την ηλικία και τις ατομικές ανάγκες των μαθητών του σχολείου και τα ανήρτησαν σε προσβάσιμα σημεία σε εσωτερικούς και εξωτερικούς χώρους 	3.09	35,2% (44/125)	47,2% (59/125)
<ul style="list-style-type: none"> Οι επαγγελματίες ανέπτυξαν και εφάρμοσαν δραστηριότητες για να προάγουν την κοινωνική συνοχή μεταξύ των μαθητών μετά το γενικό lockdown 	2.75	44,8% (56/125)	30,4% (38/125)
<ul style="list-style-type: none"> Οι επαγγελματίες ανέπτυξαν και εφάρμοσαν δραστηριότητες για να προάγουν νέες δεξιότητες κοινωνικής επικοινωνίας στο σχολείο σύμφωνα με τα μέτρα προστασίας από τον COVID-19 	2.72	48,0% (60/125)	34,4% (33/125)
<ul style="list-style-type: none"> Οι επαγγελματίες του σχολείου διαμόρφωσαν το πρόγραμμα σύμφωνα με τις μαθησιακές ανάγκες του παιδιού μου, οι οποίες έμειναν ακάλυπτες λόγω της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης 	2.66	48,0% (60/125)	28,0% (35/125)
<ul style="list-style-type: none"> Οι επαγγελματίες ανέπτυξαν και εφάρμοσαν δραστηριότητες για να υποστηρίξουν συναισθηματικά τους μαθητές (συμπεριλαμβανομένου και του δικού μου παιδιού) έπειτα από την επιστροφή τους στο σχολείο σχετικά με τις συνέπειες του COVID-19 στη ζωή τους εντός και εκτός σχολείου 	2.57	50,4% (63/125)	25,6% (32/125)

1

**Ενημέρωση
και σχολική
οργάνωση**

2

**Υποστήριξη της εξ
αποστάσεως
εκπαίδευσης**

3

**Πρώθηση της
μετάβασης
μεταξύ εξ
αποστάσεως
και δια ζώσης
εκπαίδευσης**

4

**Ενδυνάμωση
γονέων**

4 Ενδυνάμωση γονέων

Πιστεύω ότι:	Μ.Ο.	Διαφωνώ ή συμφωνώ λίγο	Συμφωνώ πολύ ή πάρα πολύ
• Οι επαγγελματίες έδειχναν σεβασμό ως προς τις ανάγκες ή τις προτεραιότητες της οικογένειάς μου	3.05	40,0% (50/125)	45,6% (57/125)
• Από το σχολείο λάμβανα ενημέρωση σε σχέση με τα δικαιώματά μου ως γονέας με βάση την ισχύουσα νομοθεσία για τη διαχείριση της πανδημίας	2.86	45,6% (57/125)	40,0% (50/125)
• Η ομαλή επιστροφή του παιδιού μου στις δια ζώσης εκπαιδευτικές διαδικασίες ήταν αποτέλεσμα της συνεργασίας μου με τους επαγγελματίες του σχολείου	2.86	41,6% (52/125)	36,0% (45/125)
• Η πρόσβαση και η συμμετοχή του παιδιού μου στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση ήταν αποτέλεσμα της συνεργασίας μου με τους επαγγελματίες του σχολείου	2.77	47,2% (59/125)	35,2% (44/125)
• Είχα συνεχή επικοινωνία και λάμβανα ανατροφοδότηση, ώστε να είμαι σίγουρος για τους τρόπους που υποστήριζα μαθησιακά το παιδί μου	2.69	51,2% (64/125)	32,8% (41/125)
• Συμμετείχα ενεργά στη λήψη αποφάσεων σχετικά με τους ατομικούς στόχους που ήταν κατάλληλοι για το παιδί μου	2.67	51,2% (64/125)	31,2% (39/125)
• Είχα συνεχή επικοινωνία και λάμβανα ανατροφοδότηση, ώστε να είμαι σίγουρος για τους τρόπους που υποστήριζα συναισθηματικά το παιδί μου	2.44	59,2% (76/125)	26,4% (33/125)
• Λάμβανα πληροφόρηση από το σχολείο για τον τύπο και την ποιότητα της υποστήριξης που λάμβανε το παιδί μου	2.34	60,8% (76/125)	21,6% (27/125)
• Όταν προέκυπταν δυσκολίες με το παιδί μου, οι επαγγελματίες του σχολείου με βοηθούσαν για το τι να κάνω	2.33	62,4% (78/125)	23,2% (29/125)
• Οι επαγγελματίες του σχολείου ενθάρρυναν την αλληλεπίδραση και την αλληλοϋποστήριξη με άλλους γονείς	2.18	67,2% (84/125)	20,0% (25/125)

4 Ενδυνάμωση γονέων

Πιστεύω ότι:	Μ.Ο.	Διαφωνώ ή συμφωνώ λίγο	Συμφωνώ πολύ ή πάρα πολύ
• Είχα ενημέρωση από το σχολείο για διαθέσιμες δωρεάν πληροφορίες ώστε να κατανοήσω τις δυσκολίες στα συναισθήματα/συμπεριφορά του παιδιού μου	2.14	64,0% (80/125)	20,0% (25/125)
• Οι επαγγελματίες του σχολείου με ενθάρρυναν ώστε να αξιολογώ την υποστήριξη που παρέχονταν στο παιδί μου (από το σχολείο)	2.08	68,0% (85/125)	16,8% (21/125)
• Οι επαγγελματίες του σχολείου με ενθάρρυναν ώστε να μιλώ για τις προσωπικές δυσκολίες που αντιμετώπιζα καθημερινά στο σπίτι	2.06	71,2% (89/125)	16,8% (21/125)
• Οι επαγγελματίες του σχολείου παρείχαν πληροφορίες σχετικά με τις διαθέσιμες υπηρεσίες (π.χ., ιατρικές, συμβουλευτικές/ψυχολογικές, στέγασης, σίτισης) στην κοινότητα που παρείχαν στήριξη σε παιδιά και οικογένειες	2.05	67,2% (84/125)	26,0% (20/125)
• Είχα πρόσβαση σε συμβουλευτικές υπηρεσίες του σχολείου (ή στην κοινότητα) για να μπορέσω να διατηρήσω την ελπίδα, την αισιοδοξία και τα θετικά μου συναισθήματα για το παιδί μου, την οικογένειά μου αλλά και σε σχέση με την πανδημία	2.04	71,2% (89/125)	17,6% (22/125)
• Οι επαγγελματίες του σχολείου με στήριζαν ώστε να παίρνω πρωτοβουλία να αναζητήσω τις αναγκαίες υπηρεσίες στην κοινότητα για το παιδί και την οικογένειά μου	2.02	70,4% (88/125)	17,6% (22/125)
• Οι επαγγελματίες του σχολείου συνεργάζονταν με τους επαγγελματίες που είχα ενεργοποιήσει εκτός σχολείου για την καλύτερη υποστήριξη του παιδιού και της οικογένειάς μου	2.02	71,2% (89/125)	18,4% (23/125)
• Είχα πρόσβαση σε συμβουλευτικές υπηρεσίες του σχολείου (ή στην κοινότητα) για να βοηθηθώ ώστε να καταλάβω και να αντιμετωπίσω τα δύσκολα συναισθήματα (π.χ., θυμό, φόβο για τον θάνατο, στρες, άγχος) που είχα ως γονέας και αφορούσαν το παιδί μου ή/και την κατάσταση που βιώναμε	2.00	71,2% (89/125)	18,4% (23/125)

4 Ενδυνάμωση γονέων

Πιστεύω ότι:	Μ.Ο.	Διαφωνώ ή συμφωνώ λίγο	Συμφωνώ πολύ ή πάρα πολύ
• Οι επαγγελματίες του σχολείου με βοηθούσαν ώστε να διατηρώ τον έλεγχο της οικογενειακής μου ζωής	1.92	75,2% (94/125)	16,0% (20/125)
• Οι επαγγελματίες του σχολείου με έφεραν σε επαφή και ενθάρρυναν το μοίρασμα των συναισθημάτων με οικογένειες που βίωναν παρόμοιες εμπειρίες με τη δική μου οικογένεια	1.86	75,2% (94/125)	12,0% (15/125)
• Οι επαγγελματίες του σχολείου με βοηθούσαν ώστε να εκπαιδεύσω και να εμπλέξω και άλλα μέλη της οικογένειας ή/και φίλους με τους οποίους ήμουν σε στενή επαφή κατά τη διάρκεια της πανδημικής κρίσης COVID-19 ώστε να μοιράζομαι τις προκλήσεις και ανάγκες που αφορούν το παιδί μου	1.82	78,4% (98/125)	14,4% (18/125)
• Οι επαγγελματίες του σχολείου με βοηθούσαν ώστε να ανταποκρίνομαι στις ανάγκες των άλλων μου παιδιών ή/και των άλλων μελών της οικογένειάς μου	1.75	80,0% (100/125)	12,8% (16/125)
• Οι επαγγελματίες του σχολείου μου παρείχαν υποστήριξη ώστε να δίνω σημασία στη δική μου υγεία, τις ανάγκες μου, την εργασία μου ή/και τα ενδιαφέροντά μου	1.74	80,8% (101/125)	12,0% (15/125)

Αποτελέσματα

Παράγοντες που επηρέασαν τις απόψεις των γονέων

Χαρακτηριστικά γονέων	Πρακτικές υποστήριξης	
	Ενδυνάμωση γονέων	Υποστήριξη της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης
Επίπεδο εκπαίδευσης	-0.180*	-
Αριθμός παιδιών με και χωρίς αναπηρία στο σπίτι	-	-0.199*

Αποτελέσματα

Παράγοντες που επηρέασαν τις απόψεις των γονέων

Παράγοντες	Αποτελέσματα
• Εκπαιδευτικό πλαίσιο	Για τη διάσταση της <u>υποστήριξης της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης</u> Γενικό σχολείο > Ειδικό Σχολείο $U = 1497.000, z = -2.25, p = 0.024, r = -0.20$
• Βαθμίδα σχολικής εκπαίδευσης	Για τη διάσταση της <u>ενημέρωσης και σχολική οργάνωσης</u> Μαθητές προσχολικής και δημοτικής εκπαίδευσης > Μαθητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης $U = 1423.000, z = -1.98, p = 0.047, r = -0.18$
	Για τη διάσταση της <u>προώθησης της μετάβασης μεταξύ εξ αποστάσεως και δια ζώσης εκπαίδευσης</u> -Νηπιαγωγεία και δημοτικά σχολεία > Γυμνάσια και λύκεια $U = 1378.000, z = -2.22, p = 0.026, r = -0.20$
• Φύλο	-Κορίτσια > Αγόρια $U = 2135.500, z = -2.18, p = 0.029, r = -0.19$

Συμπεράσματα

- Οι περισσότεροι γονείς αισθάνονται ότι έλαβαν φτωχή υποστήριξη –τόσο οι ίδιοι όσο και τα παιδιά τους με αναπηρία- από το σχολείο στην πανδημία.
- Μέτριου βαθμού ήταν η ενημέρωση και η σχολική οργάνωση, ενώ πολύ χαμηλή θεωρήθηκε: (α) η πρόσβαση και συμμετοχή στις εξ αποστάσεως διαδικασίες, (β) η μετάβαση στη δια ζώσης εκπαίδευσης και (γ) η ψυχοκοινωνική υποστήριξη.
- Δεδομένου ότι οι εκπαιδευτικοί και το προσωπικό του σχολείου δεν έλαβαν καμία κατεύθυνση από το Υπουργείο Παιδείας για το πώς θα διασφαλίσουν μία καλή συνεργασία με τους γονείς των ΜμεΑ, οι γονείς αισθάνθηκαν ότι δεν ενδυναμώθηκαν από το σχολείο.
- Οι γονείς με υψηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης βαθμολόγησαν ακόμη πιο χαμηλά τη διάσταση της ενδυνάμωσης.

Συμπεράσματα

- Οι γονείς που η οικογένειά τους αποτελείται από περισσότερα από ένα παιδιά, δυσκολευτήκαν ιδιαιτέρως κατά την εξ αποστάσεως εκπαίδευση.
- Οι γονείς ΜμεΑ που φοιτούσαν σε γενικά σχολεία ήταν λίγο πιο ευχαριστημένοι ως προς την εξ αποστάσεως εκπαίδευση σε σύγκριση με τους γονείς ΜμεΑ που φοιτούσαν σε ειδικά σχολεία.
- Οι γονείς των κοριτσιών και οι γονείς ΜμεΑ που ήταν μαθητές σε σχολεία της Α/θμιας Εκπαίδευσης βαθμολόγησαν λίγο πιο υψηλά τις πρακτικές που υιοθέτησαν οι επαγγελματίες κατά το άνοιγμα και πάλι των σχολείων.
- Οι γονείς ΜμεΑ που φοιτούσαν σε νηπιαγωγεία και δημοτικά σχολεία ήταν λίγο πιο ευχαριστημένοι για την ενημέρωση που έλαβαν και τη σχολική οργάνωση που βίωσαν ως προς τη διαχείριση της πανδημίας.

(α) Δημιουργία ευκαιριών για διερεύνηση των εμπειριών και των φωνών των γονέων και των ίδιων των ΜμεΑ σχετικά με τις πρακτικές που ακολουθούνται στο σχολείο και στην κοινότητα σε περιόδους κρίσης αλλά και μη κρίσης.

(β) Οι επαγγελματίες εκπαίδευσης μαζί με τους ερευνητές απαιτείται να συνεργασθούν, ώστε να αναδειχθούν τα στοιχεία εκείνα που σχετίζονται με την ανθεκτικότητα των γονέων και των παιδιών τους με αναπηρία αλλά και των ίδιων των σχολείων.

Προτάσεις

(γ) Συμβολή όλων των εμπλεκόμενων, με εστίαση στην ισότιμη εμπλοκή των γονέων και των παιδιών τους με αναπηρία, στον σχεδιασμό «λύσεων», που διασφαλίζουν την πρόσβαση και την ενεργή συμμετοχή και στις εξ αποστάσεως αλλά και στις υβριδικές εκπαιδευτικές διαδικασίες.

(δ) Τέλος, κρίνεται αναγκαία η συνεργασία με την οικογένεια. Εκπαίδευση στη γνωριμία με μία οικογένεια, στην προώθηση της επικοινωνίας και της συμμετοχής τους στη λήψη αποφάσεων αλλά και στις δραστηριότητες του σχολείου, στη διασύνδεση των γονέων με φορείς στην κοινότητα και ενδυνάμωση και ως προς τον μεταβαλλόμενο τους ρόλο.

